

Terugblikken om vooruit te zien.

Over de digitalisering van drieëndertig jaar *Documenta*

Lara Bogaert en Jasper Delbecke

In 2012 blies *Documenta* 30 kaarsjes uit. Het academische tijdschrift kan terugblikken op drie decennia van kwaliteitsvolle bijdragen over alle facetten die de podiumkunsten zo boeiend maken. *Documenta* – door Jozef De vos opgericht in 1983 – wist met bescheiden middelen een belangrijke plek in te nemen in het studiegebied van het theater in Vlaanderen en Nederland. De oprichting van het tijdschrift kaderde binnen de ontwikkeling van een autonoom studiegebied voor het theater. Niet langer de tekst, maar de opvoering kwam centraal te staan. Die paradigmawissel zorgde voor een unieke verzameling aan kritische essays en analyses van producties in het nationale en internationale podiumkunstenlandschap. De unieke geschiedenis van *Documenta* toont de evolutie van het reflecterende veld over theater, een discoursvorming rond voorstellingsanalyses en het tot stand komen van een autonome theaterstudie.

In 2015 bracht de drieëndertigste jaargang van *Documenta* de eerste editie – nieuwe stijl met zich mee. Om het kwaliteitslabel van *Documenta* te versterken, werden een aantal vernieuwingsmaatregelen getroffen. De onderzoeksgroep S:PAM (Studies in Performing Arts & Media) van de Vakgroep Theaterwetenschappen van de Universiteit Gent werd verantwoordelijk voor het uitgeven van *Documenta*. Daarnaast werd ook de redactieraad grondig vernieuwd. Een grote en diverse groep van theaterwetenschappers van hogescholen en universiteiten in binnen- en buitenland maakt nu deel uit van de nieuwe redactieraad.

Ook op het vlak van archivering en documentering werd er actie ondernomen. In tijden van zoekmachines, online catalogi en *open access* databanken kon ook *Documenta* immers niet achterblijven. In de vernieuwingsoperatie werd besloten om alle teksten die gedurende het drieëndertigjarige bestaan van *Documenta* gepubliceerd werden, te digitaliseren en deze digitaal te ontsluiten op een website. Onder leiding van hoofdredacteur Christel Stalpaert en redactieassistente Sofie De Smet – én met de hulp van stagiaire en studente Kunstwetenschappen Lara Bogaert, doctoraatsstudent Jasper Delbecke en Paul Bastijns (Universiteitsbibliotheek UGent) – werd het digitaal archief van *Documenta* ontsloten.

Het digitaliseren zelf vergde heel wat voorbereiding. Zo werd in de eerste plaats een overzicht in excel gemaakt van alle edities van de laatste drieëndertig jaar. Daarna werd op zoek gegaan naar exemplaren die makkelijk in te scannen waren. Bij het localiseren van de edities was de database van Antilope een enorme hulp. Het merendeel werd dan wel in de centrale Universiteitsbibliotheek bewaard, maar de collectie bleek toch verdeeld te zitten over verschillende Gentse deelbibliotheken, zoals de Faculteitsbibliotheek van Letteren en Wijsbegeerte. Voor een aantal exemplaren moesten we een beroep doen op de bibliotheek van de Hogeschool Gent en zelfs op de privé-collectie van medewerkers. Dit wijst al op één groot voordeel van de digitalisering; voortaan zitten alle *Documenta*-teksten netjes samen in één digitale bibliotheek. Onderzoekers hoeven niet meer van hot naar her te lopen om een tekst te gaan kopiëren. Met behulp van een doorvoerscanner werden alle exemplaren in één keer ingescand. Wij danken hierbij in het bijzonder Geert Roels voor de uitleg en assistentie bij het scannen en het omzetten van alle pdf's in OCR.

Momenteel zijn de eerste twee fases van het digitaliseringsproces voltooid. Een eerste fase hield het verzamelen en localiseren van alle *Documenta*'s in. Een tweede fase was de volledige digitalisering en het online plaatsen van de nummers per jaargang. In een derde fase zullen alle artikels afzonderlijk online geplaatst worden, waarbij via een zoekmodule gemakkelijk op zoek kan gegaan worden naar een specifieke auteur, titel, of onderwerp.

Vanaf heden is elk artikel dat ooit verscheen in *Documenta* voorhanden via een *open-access* systeem. Wij zijn bijzonder trots op deze realisatie: *Documenta* is het eerste tijdschrift van de Universiteit Gent dat via dit *open-access* systeem te raadplegen is. Dit vormt een schat aan informatie voor elke theaterwetenschapper en onderzoeker die met één muisklik elke *Documenta* kan raadplegen. Door te evolueren naar een open-access-tijdschrift hoopt *Documenta* zijn verspreiding en scope – zowel binnen als buiten de academische wereld – grondig uit te breiden en ook internationaal een stempel te drukken op theaterwetenschappelijk onderzoek.

De digitalisering van *Documenta* is niet alleen praktisch gezien een goede zaak, het project opent ook nieuwe mogelijkheden voor onderzoek. Zoals de redactieleden van *Documenta* en *Etcetera* opperden in de vorige editie van *Documenta* gaat achter de obsessie van de mens om te verzamelen altijd een zekere politiek schuil. In elk archief zit een politiek dus ook in een theaterarchief. Elk tijdschrift creëert een discours in een poging nadrukkelijk een plek in te

nemen in het theaterlandschap (11-18). Wat waren dertig jaar geleden de aandachtspunten bij *Documenta*? Welke namen uit het theater kwamen regelmatig terug? Wie viel uit de boot? Waarom kreeg dans in de beginjaren maar weinig aandacht? Welke waren de fundamentele verschillen tussen verschillende redactieraden? Welke geschiedenis van het Vlaamse theater schreef *Documenta*? Op welk vlak verschilt deze met die van andere theatertijdschriften?

Een dergelijk archiveringsproject dwingt ook tot denken over de toekomst: Wat is de toekomst van een theatertijdschrift in een podiumkunstenlandschap dat steeds hybrider en meer divers wordt? Welke kruisbestuiving kan er ontstaan met andere kunstvormen? Moet een theatertijdschrift zich krampachtig vasthouden aan het geschreven woord of zijn er ook andere mogelijkheden waarmee jonge onderzoekers over de podiumkunsten kunnen communiceren? Het zijn slechts een aantal vragen die zich opdringen wanneer we het volledige *Documenta*-archief digitaal voorhanden hebben. Het kwaliteitsvolle platform om onderzoek van (jonge) theaterwetenschappers te communiceren, kan nu zelf onderwerp van onderzoek worden. Vanuit die optiek hopen we dat het digitaliseringproject elk facet van theaterwetenschappelijk onderzoek mee mag voeden, verdiepen of inspireren.